Anul II Nr. 60

Prețul 20 pf.

GLASUL NISTRULUI

Duminică 25 Iulie 1943

Redactor șef
GEORGE ION POPESCU

Gazeta Moldovenilor dintre Nistru și Bug

Redacția: Odesa str. Pușchin 10

IN ȚARA BUGULUI

...noastră în Țara Bugului ...momentul de față, nu trebuie ...rprindă pe nimeni și nici să fi ...ețată ca un act de violent ...re de drepturi teritoriale O- ...ată de legitimul nostru marș ...cerire și apărare a unui patri- ...consfințit de istorie, ea este ...reflex firesc al unui neam căruia ...sunt necunoscute drumurile ce ...și le luminează astăzi. ...ecoul puternic al unor fapte- ...unul de altul din pricina vi- ...unui destin ce nu l'am meri- ...adânc incrustate în vreme ...itând permanent dovezi fun- ...asupra netăgăduitului nos- ...și în acest colț de lume.

...torici de reală și cinstită autori- ...științifică, demonstrează în discu- ...susținute că, Buerebista, re- ...străbunilor noștri daci (70-45 ...de Christos) și „stăpânul ne- ...estat al răsăritului și centrului ...pean", cum spune d-l prof. C. ...Giurescu, a pus stăpânire cu u- ...sale armate și peste întinsu- ...dela gura Bugului, dând acestor ...viață din viața neînfricaților ...ostași și împărtășind băștinașilor ...din gigantica și nestinsa lu- ...a spiritului dac.

...Firește, dominația dacă, nu s'a ...menține și după moartea lui ...rebista, cum nu s'au putut men- ...nici atât a alte așezări de nea- ...în acele timpuri de neastâm- ...căutări de făgașuri. Dar mai ...între 1681 și 1683, domnito- ...moldovean Duca Vodă, împins ...de instinctul ginții, chemat de ...lăuntrice ale unui sânge ce ...încetase să curgă în ființa urma- ...vrednicilor daci de odinioară, ...stăpânire „o parte din Ucraina, ...Ucraina Hanului care se închi- ...la turci, și se întindea din ...între Moghilău și Dubăsari, ...la Bug".

...prof. N. A. Constantinescu, ...dă aceste preciziuni, continuă ...că domnitorul moldovean, ...ocedat apoi la colonizarea a- ...ținuturi „cu moldoveni în bu- ...rte, înființând aici acele vestite ...așezări agricole cari au pus înce- ...înfloririi acestei țări".

...de masive au fost colonizările ...Duca Vodă nu putem ști. Un ...este însă, cert că actualmente, ...d-l N. Smochină, unul dintre cei ...buni cunoscători ai problemelor ...istriene, există în acest spațiu ...mult de 783.000 români. Și ...ce este mai important e că a- ...români, nu și-au pierdut deloc ...ele originii lor, după cum nu ...pierdut nici limba, nici obi- ...și nici credința străveche.

...Întoarcerea noastră în Țara Bu- ...pe care o vrem definitivă și ...nu este deci o aventură și ...încălcare de drepturi terito- ...cuvenite unui stat care a făcut ...ce a putut pentru a sugru- ...pe cei de dincoace de ...cât și pe nepieritorii succe- ...urmașilor lui Buerebista și ai ...urului Duca Vodă, așezați ...negura veacurilor dincolo de ...Sunt aici icoane care n'au ...sunt candele cari nu s'au ...sunt suflete cari n'au dorit alt- ...decât contopirea lor cu sufletul ...României.

GEORGE ION POPESCU

Transnistria — PĂMÂNT și SUFLET ROMÂNESC

de *N. P. SMOCHINA* — *Membru de Onoare al Academiei Române*

România, în vremurile îndepărtate, era o țară mare. Mai mare chiar decât țara Moscovei de pe timpul țarului Ioan al III-lea, cuscrul lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei. Granițele strămoșești se întindeau tât de departe, încât treceau până dincolo de Bug. Cu timpul, Rusia, a început să-și lărgească hotarele împărăției sale pe socoteala altor popoare străine, pe care le sugruma și punea cu de-a-sila stăpânire asupra lor. Astfel a ajuns să ia o însemnată parte de pământ și din trupul românesc, impr ună cu poporul nostru. Aceasta s'a întâmplat acum 150 de ani.

Astăzi, vremurile s'au schimbat.—A venit *ziua răsplății* și pentru noi, Moldovenii. Astăzi putem sta de vorbă, spunând lucrurile pe față, adică *adevărul*.

Ținuturile noastre moldovenești dela Nistru înspre răsărit, de pe cuprinsul stăpânirei hrăpărețe a bolșevicilor alungați de oastea noastră biruitoare, sunt cunoscute în știința românească și cea străină sub numele de *Transnistria*, adică pământ românesc așezat de-a stânga apei Nistrului. Acest cuvânt i-a fost dat de oamenii învățați, care s'au străduit să facă cunoscută viața Moldovenilor din aceste părți ale noastre. In luna August 1941, după ce stăpânirea bolșevicilor, care nu cred în Dumnezeu și omenie, a fost măturată, noua stăpânire românească a dat acestui ținut moldovenesc, cuprins între Nistru și Bug, numele oficial de *Transnistria*. Prin aceste orândueli se statornicesc granițele ținutului dintre aceste două ape, ținut, care, din ziua de mai sus, a intrat sub îndrumare și stăpânire românească.

Transnistria are o întindere cu puțin mai mare decât Moldova dintre Prut și Nistru (căreia Rușii i-au dat numele de Basarabia) adică aproape 50.000 km². Pusă față'n față cu Bucovina, un alt ținut românesc, pe care bolșevicii ni-l luase cu hapca, în 1940, Transnistria noastră are o întindere cam de cinci ori mai mare (I. Nistor).

Transnistria, căreia noi, locuitorii de baștină, îi zicem *Moldova*, se mărginește după cum urmează. a) la asfințit cu România dealungul Nistrului dela Marea Neagră și până la Leadova, în sus de Movilău; b) la răsărit cu Ucraina, dealungul Bugului dela Marea Neagră și până la Braila (Brailov) în sus; c) la miază-noapte granița ei merge dealungul Rovului, afluent, al Bugului; din dreptul orașului Bar granița se lasă spre Nistru dealungul afluentului Leadova, de la miază-zi se mărginește cu Marea Neagră.

Ținutul este udat de următoarele ape: *Nistrul* cu afluenții Leadova, Nemij ce se varsă lângă Movilău, Rusavca, ce se varsă lângă Iampol Camca, pe rusește Camenca, se varsă lângă localitatea cu acelaș nume: Ihurluc, Cuciurgan; *Bugul* cu afluenții: Rov, Murafa, Dohna și Cicicleia.

La miază-zi mai sunt ape mici ca *Baraboi*, *Angelic*, *Berezan*, *Tiligul* și *Catalnic* cu bogatele limanuri în nămol și pește.

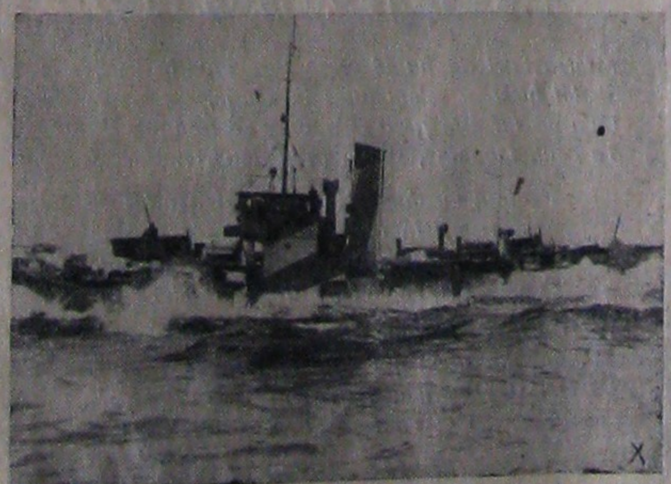
Județe, orașe, grumuri...

Toată întinderea Transnistriei este împărțită în despărțăminte, sau județe, mai mici decât cele din Basarabia. Jumătate din aceste județe se află așezate chiar pe Malul Nistrulu și se invecinează cu Basarabia adică România.

(Continuare în pag 2-a)

FRĂȚIETATE DE ARME...

Un convoiu românesc în apele Mării de Azov

DORINȚA ROMÂNILOR DE PESTE BUG

de *D. FLOREA* intelectual transnistrian

Armatele române și germane au eliberat poporul român nu numai din Transnistria, ci și pe cel de peste Bug, care a fost sub jugul țarismului rusesc și al bolșevicilor.

Peste Bug locuesc aproape 250 mii de Români în diferite județe, ca: Elisavetgrad, N. Ucrainca, N. Mirgorod, Chiev, Zaporoje, Crivoi-Rog, Crimeea, Caucaz, Basinul Donețului și în alte părți.

Intre Bug și Nipru, Românii sunt cunoscuți ca participând alături de alte naționalități, la alcătuirea Căzăcimei dela Bug, pe vremea lui Ion Vodă cel Cumplit.

Regimentele românești din județul Elisavetgrad au păstrat până în ziua de astăzi numirile sale. Comunele românești: Martonoșa, Panceaoa Conij, *se numesc, Roata a opta, Roata a noua, Roata a zecea.*

Acestea sunt „roțile", adică companiile regimentului român care avea sediul la Novo-Mirgorod, județul Elisavetgrad, în anul 1711.

Ca unul ce sunt venit din acele părți, cunosc puțin viața Românilor de peste Bug.

Românii noștri de acolo au păstrat toată bogăția de cultură și artă, pe care au avut-o 200 de ani în urmă. Ei cântă cele mai vechi cântece care prezintă o nesecată bogăție de creații poetice a masselor și un larg tablou istoric al vieții și al luptei Românilor din trecut. In ele se aude gemătul greu al vieții subjugate de Ruși:

Frunzuliță de pelin,
Viața-i plină cu venin,
Of de ce nevoi amare..
Ei m'au dus la închisoare

Protestul masselor românești răsună mai ales în cântecele despre răsboiul imperialist.

Niculai, tu împărate,
Să n'ai, tu, noroc și parte;
Tu, împărate Niculai,
Mulți ostași tu ai adunat
Și pe toți în foc i-ai dat.

(Continuare în pag. 4-a)

TRANSNISTRIA PĂMÂNT

de N. P. SMOCHINĂ Membru de O... al Academiei R...

Capitalele acestor județe, socotite de jos în sus, dela Marea Neagră, sun, cele ce urmează: *Ovidiopol*, din fața Cetății-Albe; *Tiraspol* (pe moldovenește Trișpolea), din fața Tighinei; *Dubăsari*, din fața Criulenilor (Județul Orhei); *Răbnița* (pe moldovenește *Râmnița*), *Jugastru*, cu capitala la Iampol, oraș înființat de Moldoveni din timpurile cele mai vechi; *Moghilev*, (pe moldovenește *Movilău*) adică târgul Movileștilor.

Celelalte capitale de județe sunt așezate în mijlocul Transnistriei, ori mai aproape de Bug. In orânduirea lor din sus, spre mare, ele sunt următoarele: *Tulcin* adică Tulcea Nouă; *Golta*, care în documentele vechi, după cum ne spune domnul profesor I. Nistor, purta numele de *Olt*, nume care-l găsim și în România; *Balta*, așezat chiar în mijlocul Transnistriei; *Ananiev* (pe moldovenește Nani) dela numele ziditorului, un mare boer moldovan; *Berezovca*, oraș pe unde se scurgeau toți Moldovenii care se așezau dincolo de Bug; *Odesa*, azi socotită ca centru al tuturor dregătoriilor ținutului, ridicat de împărăteasa Ecaterina a doua pe locul tătăresc cu numele de Hagi-Bey. Acel loc în vechime se numea *Moldovanca*, nume pe care îl poartă și astăzi încă o mahala a acestui oraș; *Oceacov* sau *Vozia* de pe vremea lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei.

De-alungul Transnistriei, mai sus de Șmerinca și până la Odesa, ținutul este împărțit de drumul de fier, cu două linii, care taie Transnistria în două părți cu mai multe împărțiri. Așa, dela Șmerinca un drum de fier merge la Movilău de pe malul Nistrului, în fața Olacilor din Basarabia. Un al doilea drum de fier merge dela Birzula, — căruia noi Moldovenii, îi zicem *Bârzu*, dela numele ziditorului, care era un român, — spre Răbnița adică Râmnița, din fața Rezinei din Basarabia. Un al treilea drum de fier, tot spre Nistru, se lasă în jos dela Razdelnaia ajungând la Trișpolea (Tiraspol), iar de acolo merge la Tighina din Basarabia. Toate aceste drumuri de fier, cu orașele lor, la care se adaogă Ovidiopolul din fața Cetății-Albe, leagă Transnistria de România.

Un alt drum de fier merge dela Odesa către Berezovca, iar de acolo trece dincolo de Bug, prin Voznesens (Socola românească), oraș ridicat în vremuri vechi de Moldovenii din împrejurimile Iașului, care s'au așezat acolo.

Alte drumuri de fier, înguste, taie Transnistria prin părțile ei cele mai bogate. Aceste drumuri de fier cu mașini mici sunt făcute de bolșevici pentru a căra bogățiile din mijlocul nostru, ale Moldovenilor, și a le duce departe în fundul Rusiei. Astfel de linii sunt, una la Popeliuhi, pe unde stăpânirea sovietică ridica zahărul și alte bogății din Transnistria de miază-noapte, și alta Tiraspol Grigoriopol (Ciorna moldovenească). Acest drum de fier trece prin satele noastre moldovenești de pe malul Nistrului. De pe aceste locuri bolșevicii ne luau tot avutul, mai ales fructele, legumele, grânele, precum și alte bogății. Linia era plănuită să fie prelungită până la Răbnița, trecând prin Dubăsari, de-alungul Nistrului.

Județele sunt legate între ele prin șosele. Acestea din urmă, în preajma bătăliei, erau într'o stare nu tocmai bună. Ele sunt făcute din aceeași piatră care se găsește și în Basarabia. Asăzi aceste șosele au fost puse în stare bună, ori chiar făcute din nou de mândra armată română, căreia poporul din Transnistria și Moldovenii de dincolo de Bug, îi datorează toată mulțumirea.

— BOGĂŢIILE —

Ținutul dintre Nistru și Bug, care poartă numele de Transnistria, este la fel cu Țara Românească.

In partea de sus și până jos la Pârâta din județul Dubăsari, pe ici pe colo, se găsesc mici păduri cu frasin, ulm, carpen și alți copaci. Partea de miază-zi a ținutului cuprinzând județele Tiraspol, — în parte, — Ovidiopol, Odesa și Oceacov, este o prelungire a câmpiei Bărăganului care pornește din România, trece prin Basarabia de miază-zi, unde poartă numele de Bugeac, și ajunge departe dincolo de Bug, chiar și Nipru.

Transnistria este un ținut bogat și roditor. Bogățiile ei sunt de mai multe feluri. La miazănoapte, dela Movilău și până la Dubăsari, crește *sfecla de zahăr*. Pentru facerea zahărului, în această parte a ținutului sunt mai multe fabrici. Cea din Răbnița din mijlocul moldovenimei, azi stricată de bolșevici este făcută înainte de bătălia din 1914—1918.

Pe cuprinsul întregului ținut al Transnistriei mai cresc încă: *răsărita*, sau floarea soarelui din care se face untdelemn (oloi) *grâul* de toamnă și de vară. Cel de toamnă, prin încercările făcute de agronomi se poate semăna cu folos și primăvara. Grâul de vară, care pe la noi se mai numește și „grâu de Banat" crește pe o întindere destul de mare, datorită încercărilor făcute de către bătrânul Kovalevchi, care a socotit mai nemerit să rămână sub stăpânire românească, decât să fugă cu aceia care nesocotesc omenia și drepturile omului. Pe lângă cele de mai sus, crește *popușoiul*, din care cel „mocănesc", adus aice pe vremuri de mocanii (oerii) din Ardeal, este tare prețuit de Moldoveni.

Orezul crește în județul Berezovca, pe malul Bugului, cu deosebire în Cantacuzenca, localitate înființată de boerul Cantacuzen, ce a plecat în vremuri de de mult din România. *Tutunul* crește mult în județele Râmnița Dubăsari și Tiraspol. Locul nisipos de pe aceste meleaguri îl face să fie bun la rod și mult căutat. De asemeni, în județul Tiraspol, s'a încercat creșterea *bumbacului*, iar în alte părți, — creșterea *coc-sagâzului*, o iarbă tare prețioasă, adusă din Asia Centrală, din care se fac cauciucuri pentru automobile.

Fără a mai vorbi de *orz*, *ovăz și meiu*, se știe că în ținutul nostru cresc aceleași ierburi și flori, pe care le găsim oriunde în România.

Vița de vie, *grădinăritul și legumăritul* este o îndeletnicire pentru Moldoveni tot atât de mare ca și munca câmpului. Și azi încă, pe ici pe colo, se găsește vița de vie cu *poama rară moldovenească*, mai prețuită decât cea franțuzească. In pomături tot malul Nistrului este atât de bogat, încât pentru Moldoveni el este socotit o a doua Californie. Dacă în creșterea viței de vie acest ținut moldovenesc a ajuns să stea în fruntea celorlalte ținuturi de sub stăpânirea sovietică, apoi Moldovenii nu stau mai prost nici în pomături. *Prăsadele* (perele), *abricoasele* (caisele) *merele domnești perjele*, *bărdacele*, *cadânele*, *strâmbele* (prunele), erau duse, ca și poama, în cele mai depărtate târguri bolșevice.

In *legumărit*, fără a mai vorbi de fabricarea untului și altor nenumărate bogății, iarăși Moldovenii stau în frunte. La Tiraspol și în Hlinaia, de pe malul Nistrului, erau trei fabrici de conserve; cea dela Hlinaia era făcută după planurile unui arhitect moldovan, pe urmă deportat (văselit), a fost ridicată după sistemul cel mai nou. Tustrele fabrici făceau un număr de conserve cât a șasa parte de-pe tot cuprinsul stăpânirii bolșevice dinainte de războiu!

In *pește*, tot așa. Apele noastre sânt atât de bogate, încât ar hrăni tot poporul din Transnistria, și i-ar rămânea destul pe care l-ar putea vinde și aiurea:

La Vozia [Oceacov) se face pește afumat de cel scump și se găsesc icre negre, atât de căutate în toată lumea.

Sub pământ se găsesc ascunse alte averi, care stau la îndemâna omului harnic și muncitor. Una din bogățiile acestea este *piatra*. Catacombele (minele de sub pământ] dela Odesa se datoresc faptului că din ele s'a scos și se scoate multă piatră din care s'a zidit orașul. Această piatră poartă numele de *cochileț* și ea înlocuește cărămida arsă (chirpicul].

Chiar și bisericile cele mai frumoase din Transnistria se fac tot din această piatră. La Odesa, cochileții sunt mai gălbui decât în altă parte a Transnistriei. Ei se taie cu beschia sub pământ din bucățile mari de piatră. Mărimea lor este de 5—6 ori mai mare decât o cărămidă arsă. La intrare, aceste mine nu sunt mai încăpătoare decât două căruți, puse alături. Dar înăuntru, ele se lărgesc și duc în toate părțile încât fără un cunoscător al locurilor de sub pământ, omul rătăcește și nu mai poate eși afară. Pe măsură ce te adâncești, podul se lasă mai jos, iar „popii" (stâlpii) se lasă mai des, pentru a ținea greutatea care apasă de deasupra unde sunt case ori grădini cu pomi roditori. Piatra când se scoate, este mai mult udă și moale. Dar când se usucă se întărește bine.

Căratul cochileților din lăuntru pe vremuri se făcea cu ajutorul cailor *tătărăști*, mici la statură. Cu mult înainte de a ajunge la catacombe li se lega ochii să nu vadă lumina soarelui. Apoi, ajunși la gura catacombei, li se deslegau; în felul acesta caii mergeau deadreptul la cariera stăpânului, fără a rătăci.

Catacombele dela Odesa sunt cunoscute încă de pe vremea Turcilor și Tătarilor. La intrare în catacombele dela Peresâpi, lângă limanul Hagi-bey este o movilă înconjurată cu șapte copaci mari. Vorbele din bătrâni, pe cari le auzim din gura Moldovenilor, spun că aici au fost pedepsite cu moartea cele șapte femei ale Hanului Hagi-Bey, pentru că au călcat porunca de... ții credincioase; iar pe locul... de au fost osândite au fos... diți copaci intru amintire.

Mine mai însemnate de ... tră se află, în afară de Odesa... *Bâcioc* (Crasna horca), în ap... piere de Tiraspol, la Coc... jud-țul Dubăsari și în jud... Râmnița.

La Bâcioc cochileții sunt ... piatră mai tare. Bolșevicii au ... losit mult această piatră, pe ... o tăiau cu ajutorul mașinelor ... trice. Cu această piatră ei ...

făcut șoseaua ce leagă Tir... lul cu Dubăsarii și, pe o întin... re mai lungă, dela Tiraspol ... Odesa.

Piatra dela Cocieri este ... din ea se zidesc case la ora... și la țară.

Din piatra tare, la privire g... bue, se fac fântâni și alte ac... turi.

Lângă *Golta*, iarăși se găse... într'o mică măsură *granit*. ... afară de piatră, Transnistria ... are și var, într'o măsură atât ... inare, încât el era căutat și ... țara bolșevică. *Râmnița* este ... mai mare centru unde se ... *varul*. Coclerii iarăși are pia... de var, dar nu se întrebuința... din pricină că Râmnița se ... în apropiere.

Această îndeletnicire este în... vărășită de alta, a facerii „oa... lor" *(țiglelor)*, atât de treb... cioase la acoperitul caselor ... altor acareturi. Oalele de acope... rit casele sunt de două fel... din lut ars și din ciment ... nisip.

— PĂMÂNT ROMÂNESC —

Ținutul dintre Nistru și Bug a fost al României cu mult înainte de a fi al Rușilor. Incă din vremurile cele mai vechi, dinainte de Hristos, Geto-Dacii, strămoșii Românilor de azi, au stăpânit pământurile până la gurile Niprului. Cel mai vestit rege (împărat) al Dacilor a fost *Boerebista*. Când Dacii au fost bătuți de Romani, atunci toată împără... lor a trecut sub stăpânirea Ro... manilor. Ori, *din amestecul a... cestor două popoare am e... noi, Românii*, din care unii ... zic *Moldoveni*, *alții Munte...* sau *Olteni* și așa mai depar... după locurile unde trăesc. D... limba noastră este la fel.

Cu vremea peste ținuturile noa... tre din Transnistria au trecut ca... lăcustele tot felul de popoa... sălbatece. Bătrânii noștri fugea... de dânșii unde îi duceau ochi...

Din pricina puhoaelor de du... mani, poporul moldovenesc din... Transnistria, ca și cel din Mol... dova și Muntenia, se ascundea... prin păduri, ori treceau în munț... pentru ca năvălitorii să le pia... dă urma.

Din aceste vremuri de restriș... te puține lucruri scrise au ajuns... până în zilele noastre, fiindc... tot ce găseau păgânii în cale... lor nimiceau.

Ne-a rămas doar vorba în po... por, pe care o auzim și azi dela... bătrânii noștri transnistrieni, c... pe atunci carul avea două pro... țapuri, ca să poată Moldove... fugi mai ușor de năvălirea celo... fără de lege.

Abia mai târziu, în veacul a... XII-lea, letopisețele încep să po...

Rugăciune

Atâtea flori de humă cresc spre moarte
Și-atât blestem se'nvolbură în sânge,
Că'n ceasul ăsta greu ce'n veac se frânge
Te caut, Doamne, și ești prea departe.

Veninul visului m'a otrăvit, și gândul
Mi-e risipit în lume și'n nimic,
Tot îmi mai leg de cer privirea deși-s mic
Și'n marea Ta nețărmurire îmi pierd rândul.

Adeseori, când clipele mă fură,
M'adun din slovă grea de amintire,
— Dă-mi, Doamne, din iubirea Ta, iubire,
Să uit că-s de țărână și de ură!

GEORGE ION POPESCU

SUFLET ROMANESC

(Continuare din pag. 1-a)

...de bătrânii noştri. De ...noi Moldovenii trans- ...începem a fi cunoscuţi ...ţinutului nostru, sub ...de *Bolohoveni*,» cuvânt ...trecut din cărţile vechi

...moşii noştri din această ...ţişoară au dus o mare ...împotriva împăraţilor dela ...Chiev], care încă de pe ...vroiau să ne puie sub ...lor. Bătrânii noştri înte- ...s'au luptat cu cea mai ma- ...le, ajungând să facă prie- ...cu Tătarii din Crâm (Cri-

...astă prietenie nu le-a folo- ...vreme. Duşmanii îşi ...ochii pe noi şi vroiau să ...dă cu tot dinadinsul. Fo- ...prilejul că Batâi, hanul ...lor din Crâm era prins în ...cu Maghiarii, Ruşii din ...s'au năpustit asupra noastră ...au bătut, omorîndu-ne frun- ...dând foc la toate târgu- ...pe care le-au prefăcut în

...poporul a rămas mai de- ...îndurând mult greu şi ...d o viaţă amară, fără ...şi uita limba.

...dar, după anul 1240 căr- ...echi încetează a vorbi des- ...strămoşii noştri, dar nu pen- ...multă vreme. Peste o sută ...ni, rândurile noastre se întă- ...cu Români, fraţi de-ai noş- ...veniţi din alte părţi ale Ro- ...ei de azi. Se zidesc oraşe ...care poartă nume româneş- ...de pildă: *Moldovica, Cra-* *Sângură* şi atâtea altele. Pe ...şi Ruşii dela Chiev au ...şi au fugit la ei, fiind bătu- ...alte popoare.

...ntul dintre Nistru şi Bug, ...Transnistria, a fost stăpâ- ...de împăraţii Moldovei, care ...limba noastră se chemau ...i. Această stăpânire se ...ste azi din documentele ...Aşa bunăoară, la 1574, ...ul Moldovei cu numele de ...odă cel Cumplit, face da- ...boerii lui credincioşi, mari ...de pământ de lângă Ihur- ...n judeţul Dubăsari.

...eralul Kohovschi, într'o ...re trimeasă de aici cnea- ...Potiomchin-Tavriceschi la ...790, spune că Ihurlucul ...târg ce ţine de Moldova; ...itorii sânt numai Moldo- ...oameni tare dibaci şi pri- ...la toate.

...ul Jura, stăpânea amândo- ...luri ale Nistrului, din ju- ...Râmniţa şi până în jos de ...ri. Pe vremea lui şi pe ...ul lui s'au ridicat sate- ...şi azi poartă numele.

...ul Movilău a fost zidit ...mie Movilă, Domnul Mol- ...Deaceea se şi chiamă aşa, ...ârgul Movileştilor. Pe vre- ...colo se făceau iarmaroace ...se aduna lumea din ţă-

rile vecine. Oraşul acesta cu împrejurimile sale a stat sub ascultarea Moldovei toată vremea. El a trecut la Ruşi odată cu Basarabia, adică la anul 1812.

Oraşul Iampol, capitala judeţului Jugastru, iarăşi a fost ridicat de un Român; un timp a fost sub ascultarea Domniţei Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, Domnul Moldovei, măritată cu Timoş (Timoşca) Hmelniţchi, feciorul lui Bogdan Hmelniţchi, hatmanul Ucrainei.

Dubăsariul aşijderea este un oraş românesc, tare vechi. Pe

aici nu numai odată treceau Domnii Moldovei venind dela Iaşi, ori din alte părţi. De atunci ne-a rămas şi numele de Vadul lui Vodă, adică drumul Domnului Moldovei. Pe vremuri aici, la Dubăsari trăia cel mai mare stăpân al ţinutului ce se întindea dela Ihurluc şi până la Oceacov, care lua bir dela popor; pe limba veche el se numea pârcălab, ceeace pe limba noastră de azi ar însemna prefect de judeţ.

Tot sub ascultarea Moldovei erau şi celelalte oraşe, ca de pildă *Balta*; *Nani*, pe care Ruşii l-au schimonosit în Ananiev, ridicat de un boer Moldovan cu acest nume; Tiraspol, unde înainte vreme era satul Sucleia, azi ajunsă o mahala a acestuia. Aici în Sucleia, s'au găsit în pământ pietre scrise în limba latină, adică a „Râmlenilor". din care mai târziu am luat naştere noi, Moldovenii.

Mai sunt apoi alte oraşe, fără a mai vorbi de sate, care au fost sub ascultarea Domnilor Moldovei. Şi azi Moldovenii noştri spun, cu adâncă mâhnire, cele auzite din gura bătrânilor că *„înainte vreme am avut şi noi Împăratul nostru, moldovenesc. Era vrâjmaş di puternic şi vârtos. Bate toate noroadele care vine pisti ţara lui. Da pi urmă o vinit Moscalii pisti noi şâ ni-o vinit di hac"*...

Stăpânirea moldovenească în această parte era atât de înrădăcinată, încât, la anul 1681, ea îşi lărgeşte graniţele până tocmai la Nipru (Dniepr). Pe atunci ţara noastră, Moldova, era sub domnia lui Duca Vodă, a cărui nume azi îl poartă liceul românesc din Tiraspol. Din acel an, jumătate din Ucraina ajunsese sub cârmă moldovenească.

Nu degeaba acestei Ucraine, sub stăpânirea lui Duca Vodă, i s'a dat numele de *Ucraina Moldovenească*. Judecata şi toate documentele se făceau în limba românească şi după obiceiul nostru din bătrâni. In adevăr în Rusia şi în Ucraina Românii noştri au sălăşluit din timpuri vechi. Boris Godunov, ţarul Rusiei moscovite, care era de baştină tătar, avea Români în garda (gvardia) lui. Trăind odată cu Mihai Viteazul, Domnul Munteniei, el a împrumutat multe lucruri dela Români, mai ales în felul de a face războaie.

Cu timpul Românii noştri, cunoscuţi sub numele de Moldoveni, ajung să fie în mare cinste pe lângă împăraţii Rusiei, pentru că erau mai învăţaţi decât Ruşii. Unii din aceşti Moldoveni, cum este Nicolae Milescu-Spătarul, a ajuns până în China (Chitai), la împăratul de acolo, unde a fost trimis de ţarul Alexei Mihailovici. El era cel mai învăţat om din vremea lui. Cunoştea mai multe limbi şi a scris multe cărţi de mare preţ.

In Ucraina, deasemeni Românii au fost în fruntea treburilor.

Petru Movilă, de viţă domnească, ajunge mitropolit al Chievului.

El duce o mare luptă împotriva catolicilor, care veneau din Polonia. Infiinţează la Chiev o şcoală înaltă, cu numele „Academia de Teologie". Aici preoţii învăţau ştiinţa bisericească, de unde ajungeau oameni mari. Dar bolşevicii prigonind biserica întocmai ca păgânii din vremurile de demult, au închis Academia lui Petru Movilă.

In Ucraina, ca şi în Rusia, nu trăiau numai cărturari români, care erau pe lângă ţarii Moscovei. Alături de dânşii erau şi Românii comandanţi (comandiri) în armată (armic) şi soldaţi (moscali) luptători. De pildă, Bogdan Hmelniţchi, hatmanul Ucrainei, avea 13 colonei (polcovnici), iar oastea lui era de 40.000 de luptători. Ei bine, din acest număr, şase colonei (polcovnici) şi zece mii de ostaşi erau Moldoveni de ai noştri.

Mai târziu, la 1740, în ţinutul dintre Nipru şi Bug, se afla un Corp de armată românesc. El avea steagul ţării noastre, iar în fruntea lui era prinţul (cneazul) Cantemir, un nepot de a lui Dimitrie Cantemir, care a fugit în Rusia, când ţarul Petru I a fost bătut de Turci la Stănileşti, în Moldova (anul 1711).

Acest corp românesc de armată, împreună cu alte două regimente (polcuri) unul moldovenesc şi altul muntenesc, au ajutat mult pe Ruşi în războaiele lor duse împotriva Turcilor. Ademeniţi de Ruşi pentru a lupta împotriva necredincioşilor, Românii din Rusia au dat cea mai mare lovitură Turcilor, dar nu în folosul lor. De pe urma acestor bătălii au câştigat tot Ruşii, iar Românii care au vărsat sânge pentru a-şi vedea ţara slobodă, s'au văzut pângăriţi şi mai tare de aceia, care spuneau că luptă pentru dreptatea creştinească... De acolo, pesemne, ne-a rămas şi vorba *„cu Crucea în sân şi la inimă păgân!"*.

Toată întinderea de miazăzi a Rusiei, până în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea era un pământ pustiu şi fără nici un stăpân. Pe aici locuiau fel de fel de popoare, care nu erau de neam rusesc. Impărăteasa Rusiei Elisabeta îşi lărgeşte ţara pe socoteala acestor ţinuturi, ducând războaie împotriva Turcilor. Astfel, la anul 1740 ea îşi pune graniţa la Nipru din partea de miazăzi, iar după pacea dela Kuciuc-Cainargi, din anul 1774 înaintează până la Bug.

Peste 18—19 ani, adică la 1792 Rusia ajunge, pentru întâia dată la Nistru, de la Marea Neagră până la Ihurluc. Iar anul următor 1793, în urma împărţirei a treia a Poloniei, atinge Nistrul şi dela Ihurluc în sus.

Aşa dar Rusia neavând nici o piedică în calea ei, atât din partea Turciei, sleită de puteri, îşi lărgea graniţele cât mai departe spre ţărmurile mării calde.

— SUFLET ROMÂNESC —

In Transnistria noastră, după cum o vedem noi astăzi, Rusia a dat de o viaţă tot atât de românească, ca şi în tot cuprinsul ţării Moldovei. La Movilău şi Dubăsari se tipăreau cărţi pe limba noastră pentru biserică şi Neamul românesc din Transnistria, Basarabia, Bucovina şi alte ţinuturi.

Dar peste douăzeci de ani, la 1812, Rusia ne ia şi Basarabia. Moldovenii din cele două ţinuturi se împreunează întru apărarea drepturilor încălcate de străini. Biserica este orânduită de Mitropolitul Gavriil Bănulescu, care un timp se mută chiar la Dubăsari şi locueşte când la Mahala, când la Creţeşti, amândouă aceste sate făcând parte pe atunci din oraşul Dubăsari. In felul acesta biserica din Transnistria a avut aceeaşi oblăduire cu cea din Basarabia până la anul 1837.

Obiceiul pământului, cunoscut în ştiinţă sub numele de *„jus valachicum"* statorniceşte şi mai mult drepturile României asupra Transnistriei. Acest obiceiu adus de strămoşii noştri îl găsim în cele mai îndepărtate sate, unde din timpurile vechi au trăit Românii.

Chiar dacă pe urmă au venit peste noi străinii (Ruşii, ori alte popoare), aşezând alte orândueli, *legea noastră românească*, n'a putut fi schimbată. Ea era cu mult mai potrivită fiinţei omeneşti, încât de multe ori îi cuprindea nu numai pe Români. Străinii singuri cereau ca legea românească să-i cuprindă şi pe dânşii. Aşa dar, ei cu bucurie, nesiliţi de nimeni, găseau că această lege, cu care ne putem mândri în faţa lumii întregi, este mult mai blândă şi mai omenoasă decât chiar legea lor.

La 1769, contele (graful) Rumeanţev, dă voe lui Cucu să se facă pe limba noastră slujba bisericească la Velichi Hutor, de pe cuprinsul regimentului (polcului) de Pereiaslav. Acest drept a fost îngăduit şi de Mitropolitul Ghervasie al Pereiaslavului, fiindcă „Moldovenii au alte obiceiuri, mult mai curate şi mai cu chibzuinţă".

Treburile săteşti erau lăsate pe seama a patru judecători, care se alegeau de adunarea generală a obştei. Aceste drepturi Moldovenii noştri le-au cerut şi împărătesei Ecaterina II, la anul 1762, când s'a încercat nesocotirea lor.

Dreptul nostru a cuprins toate ramurile vieţii. A ajuns chiar şi în armată. Bunăoară, mai marii Căzăcimii ucrainene, numiţi „atamani", se făceau după orânduelile obiceiului nostru românesc.

Dar în Transnistria, acest obiceiu a trăit neatins multă vreme, ca şi dealtfel în Basarabia, chiar după ce ţinutul nostru ne-a fost luat de Ruşi. Aceştia n'au putut să pună legea lor deodată, fiindcă populaţia de baştină în cea mai mare parte era românească. Drept dovadă ne stă faptul că în 1827, adică după 35 de ani de stăpânire rusească, împăratul Ruşilor, Nicolae I, hotărăşte ca Moldovenii dintre Nistru şi Bug să se orânduiască în treburile lor după legea pământului din Moldova, adică după obiceiul nostru. Şi această lege sau obicei al pământului, a trăit în bună parte până la venirea bolşevicilor. Stăpânirea locală a fost nevoită, cum se vede, să ţină socoteală de aceste drepturi.

Viaţa noastră, aşa cum ne-a fost dată, cu obiceiurile din bătrâni, a rămas tot aşa cum am avut-o pe când poporul românesc era la un loc. Vorba noastră este scrisul cronicarilor vechi, pe care astăzi învăţaţii îl citesc cu atâta dragoste. In graiul nostru al Moldovenilor de aici, se întrebuinţează unele cuvinte, care aproape că nu se mai grăesc în limba române: *anină, sâneţ, de-ante*, cuvinte ce ni s'au păstrat dela strămoşii noştri Romani. Când cineva jură adevărul, spune *per legea me"*. Intr'o colindă bătrânească, deasemeni vonicul spune: *„vinci mii gladi"*.

Sunt apoi alte cuvinte care arată din ce părţi se trag Moldovenii din Transnistria. De pildă, avem cuvintele ca miniştergură (*ştergar*) la fel ca în Bucovina. Avem şi cuvinte venite din Muntenia, Oltenia şi chiar din Banat.

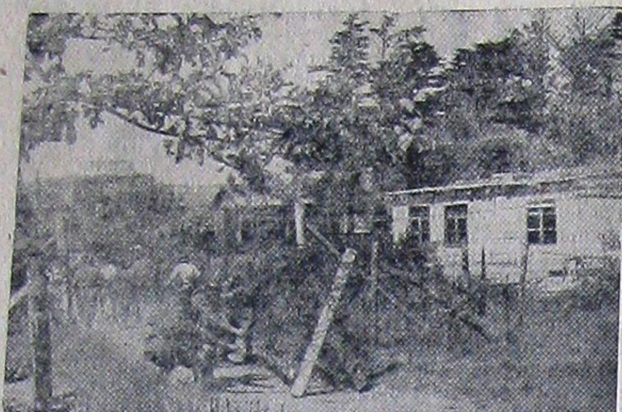
O bună dovadă că suntem din acelaşi sânge românesc este numele de familie: *Munteanu, Ionescu, Popescu, Klahu, Voloşin* şi aşa mai departe, nume care se întâlnesc în mai toate satele Transnistriei.

Cântecele iarăşi sânt oglinda suferinţelor şi îndurărilor noastre sub stăpânirea străină. Cele mai multe din ele plâng apa Nistrului, plâng jalea despărţirii, şi amarul mai ales al zilelor de robie bolşevică.

Iată dece mândra şi nebiruitoarea noastră Armată, ajungând în Transnistria a fost primită de populaţie cu atâta dragoste. Ea nu a venit la noi ca armată streină şi biruitoare asupra unui duşman. Ea este Armata ţării noastre şi vine să ne scoată din nevoi; să ne scape pentru totdeauna de aceia care nu sânt de un neam şi o lege cu noi. *Pământul nostru, al Transnistriei, este pământul ţării noastre şi nimeni nu ne poate împiedeca să adunăm la grămadă ceeace este al nostru.*

Toate acestea ne stau drept dovadă că Moldovenii din Transnistria sânt Neam din neamul nostru românesc. Nimic nu ne-a putut schimba după cum spune şi vorba din bătrâni: „apa trece, pietrele rămân". Intâlnim acelaş suflet, acelaş port naţional cu vestita salbă la fete, şi brâu roşu la flăcăi. Aceleaşi obiceiuri cu colinzi la Crăciun, cu hăitul (urătul) spre sara lui Sfântul Vasile (a Anului Nou). Aceeaşi viaţă românească la noi, în Transnistria, ca şi peste tot locul unde trăeşte Neamul românesc.

— In apropierea Bielgorodului.. —

DORINȚA ROMÂNILOR DE PESTE BUG

(URMARE)

Viața Românilor în vremea bolșevicilor a devenit cu mult mai grea decât în vremea țarismului. Ea este de nedescris. La fiecare adunare, la fiecare conferință și chiar congres, mergea vorba de o viață avută și frumoasă. Vorbeau, că nu e departe ziua aceea, când comunismul va fi zidit în toată lumea, pentru a face „raiul" pe pământ. Noroc numai că această fantezie a evreilor și bolșevicilor a fost spulberată de către frații noștri biruitori, împreună cu puternicii aliați germani.

Muncind zi și noapte, la pământ, ca și în uzine, fiind într'o mare mizerie ne mai văzută, poporul român de peste Bug a întâlnit armatele române și germane cu flori, pâine și sare.

Românii noștri acum sunt desrobiți. Se apropie sfânta dată, când Românii noștri, rupți dela rădăcina Neamului 200 de ani în urmă, se vor aduna într'un singur stat național român.

Asta este dorința Românilor de dincolo de Bug.

D. FLOREA
intelectual transnistrian

Săteni, voi sunteți temelia Neamului, fiindcă voi sunteți bogăția Neamului, fiindcă voi sunteți munca și rodul pământului strămoșesc; voi sunteți puterea Neamului, fiindcă voi v'ați înfrățit întotdeauna cu pământul, prin sudoarea luptei și sângele jertfei.

De aceea, iubiți pământul strămoșilor și cinstiți-l cu neobosita voastră trudă, fiindcă pentru voi o faceți.

Statul vă va ajuta, Statul vă va înlesni totul.

Mareșal ION ANTONESCU

-- CÂNT ȘI JOC ROMÂNESC --

Subdirecția Propagandei din Direcția Culturii a Guvernământului Transnistriei, organizează o serie de șezători de joc și cântec românesc în localitățile Tiraspol, Dubăsari, Râbnița și Odesa.

Șezătorile se vor da de concursul echipei de jocuri „Alunelul", care a repurtat un răsunător succes la Berlin, cu prilejul olimpiadei și cu concursul cunoscutei interprete a cântecului național românesc Rodica Bujor.

Aceste frumoase manifestații românești se vor desfășura după următorul itinerariu:

Marți 27 Iulie—Tiraspol.
Miercuri 28 Iulie — Dubăsari și Râbnița.
Vineri 30 și Sâmbătă 31 Iulie —Odesa.

POVESTIRILE NOASTRE

DE CE NU SUNT TOȚI OAMENII BOGAȚI

de VALERIU MĂGUREANU

Sta odată de vorbă Dumnezeu cu Sfântul Petre. Mai spuseră ei, mai una, mai alta, până când din vorbă în vorbă se pomeniră că vorbeau de sărăcie și de bogăție.

— „Mărite Doamne, dece nu sunt toți oamenii bogați?" întrebă Sfântul Petre.

Dar Dumnezeu Cel A-Toate-Știutor, se făcu a nu auzi ce-l întreba și il lăsă să-i răspundă altă dată.

Trecu pe urmă multă vreme Și într'o zi Prea Sfântul ce zice:

— „Petre, uite ce gândesc eu: vreau să fac un palat mare aici în rai, unde să sălășluiască sufletele celor drepți. Vreau să fie atât de înalt, atât de lat și cu atâtea odăi. Du-te tu pe pământ și vezi n'ei găsi lucrători, cari să-mi ridice palatul? Acu, de plată, vezi tu, tocmește cu ei".

Și Sf. Petru pornește pe pământ. In anul acela pe pământ, din mila lui Dumnezeu, era belșug mare. Toată lumea nu ducea lipsă de bucate, ba mai avea și de prisos.

Și Sf. Petru o ia spre soare-răsare. Merge el ce merge, până când nemerește la un sat. Se strânseră oamenii când il văzură și atunci el le zise tare, ca să audă oricine:

— „Măi oameni buni, am nevoe de lucrători să-mi ridice un palat, cu atâtea odăi, lung de atâția pași, lat de atâția. Care mergeți? Că doar vă plătesc, nu vă e treaba de geaba"

Deocamdată, nimeni nu răspunse; dar după ce șoșotiră ei, unul mai bun de gură zise:

— „Apoi, creștine al lui Dumnezeu, mergem, dar să ne dai atât".

Și-i spuseră un preț de ori mai mare decât lucrul.

— „Bine, măi creștinilor, pe ce cereți voi atât? ..." Sfântul.

— „Apoi, dacă-ți place, nu noi te rugăm. Că avem cate anul ăsta, să le dăm gârlă".

A plecat Sfântul. Văzând că n'o scoate cu ei la umblă'ncoace, umblă'ncolo ar-doar o găsi pe cineva cutreerat toată partea răsăritului, dar n'a găsit pe nimeni, ciunul n'avea nevoe de ... să se ducă spre soare-apune, că poate oiu găsi pe acolo" gândi Sf. Petre.

Da acolo ce să vezi? Oamenii din partea locului veau și bani mai din belșug ca dela răsărit și nici nu voiau să audă de lucru. Dacă se mai găsea vreunul pe ici pe colo, ci acela cerea bani cu nemiluita.

— „Rău făcuși Doamne, că le-ai dat bogăție multă" zicea în gând Sfântul Petre.

Dacă văzu că nici aici nu face nimic, o luă spre miazănoapte. Dar nici la miazănoapte, ci la miazăzi nu putu să găsească niciun lucrător.

— „Dacă avem bani și bucate, de ce să mai lucrăm la alții" ziceau ei.

Ostenit, necăjit și amărât, se duce la Dumnezeu.

— „Mărite Doamne, am umblat pământul în lung și'n lat, dar am umblat degeaba, că n'am găsit niciun lucrător".

— „Da de ce Petre?".

— „Apoi, din bunătatea Măriei Tale, pământul a dat anul ăsta roade cum nu s'a mai pomenit. Toți au bani, toți au pătulele pline cu bucate și nimeni nu mai vrea să lucreze, fiindcă toți sunt bogați".

— „Hei Petre, acu ți-aduci aminte că m'ai întrebat odată dece nu sunt toți oamenii bogați".

— „Mi-aduc, Doamne".

— „Vezi ca dacă s'au îmbogățit, nu vor să mai lucreze?"

— „Văd, Doamne".

— „Pentru aceea, l-am lăsat pe unii bogați și pe unii săraci: ca bogații să se ajute cu cei săraci. Cel bogat să aibă nevoe de cel sărac, iar cel sărac să alerge să se sprijine pe cel bogat. Nu i-am răspuns atunci, ca să-ți răspundă acu, după ce te-ai încredințat tu cu ochii tăi, că așa e".

MERSUL RĂZBOIULUI

Nu s'a domolit încă în cercurile hotărîtoare din capitala Reichului interesul pentru întâlnirea dintre conducătorii popoarelor german și italian. Toate comentariile însă au o foarte slabă bază de sprijin, deoarece se păstrează cel mai strict secret în jurul hotărîrilor luate. Aceasta este și natural, deoarece în Nordul Italiei n'a fost o întâlnire politică, ci a fost consiliul de război a doi comandanți supremi de armată. Punctul de plecare al convorbirilor fiind existența simultană a două fronturi, în Răsărit și în Sicilia este de așteptat ca hotărîrile să fi fost luate ținând seama de legătura indiscutabilă care există între ele în ciuda depărtării.

Rezistența trupelor Axei pe ambele fronturi, și mai ales importantul aport adus de trupele germane în Sicilia, dau o indicație asupra felului cum va fi tot mai mult condus de acum înainte războiul comun.

Se confirmă, în cercurile autorizate din Berlin, că presupunerea exprimată de presa lumii întregi, după care urmările întâlnirii dintre Führer și Duce se vor vedea în curând în reacțiunile militare ale Axei, este perfect întemeiată.

Luptele din est

In ambele sectoare actuale de luptă ale frontului din Răsărit, adică la sud de Doneț și Mius pe de o parte și la centru, în sectorul Orel, pe de altă parte, luptele au crescut în intensitate și atacurile sovietice au devenit tot mai violente, așa cum se așteptau cercurile germane încă de acum câteva zile. In special în sectorul Orel. Rușii atacă în acelaș timp dela nord, dela est și dela sud, arcul înaintat față de linia generală a frontului. Luptele din nordul și estul sectorului Orel se desfășoară în foarte grele condiții, în mare parte în păduri și cu rezultate schimbătoare.

In sectorul dela sud de Orel toate atacurile sovietice s'au sfărîmat ca mari pierderi de apărarea germană. In sectorul sudic, pe Mius și pe Donețul mijlociu, intenția sovietică de a rupe frontul, intenție concretizată în atacuri violente date cu forțe însemnate, nu a dus până acum la nici un rezultat. Trupele germane au respins unele prin contra-atacuri, toate încercările sovietice, și lupta continuă cu aceeași violență.

Evenimentele din Sicilia

Evenimentele din Sicilia cari au dus în sectorul de vest la o retragere a trupelor Axei, dejucându-se însă planul de încercuire anglo-american, sunt privite aici cu calm. In sectorul Cataniei au fost respinse noui atacuri engleze, date cu ajutorul unor puternice unități de tankuri. Cele câteva pătrunderi locale realizate aici au fost zăgorite la vreme și lichidate apoi prin contra-atacuri. In cercurile autorizate germane se desmint formal veștile, după care trupele engleze s'ar afla deja în marginea orașului Catania.

Incercare de debarcare sovietică

Incercarea forțelor inamice de a debarca în extremul nord al Norvegiei, la Vardoe, la nord vest de peninsula Pescaritor și de Petsamo, este socotită aici ca foarte importantă, în cadrul planului general de invazie, despre care s'a vorbit. Incercarea a fost favorizată de o ceață groasă, dar cu toate acestea, nu treușit să pună piciorul pe pământul Norvegiei nici un soldat dușman.

Diverse

Aseară au sosit la Odesa profesorii și ziariștii din Chișinău, în frunte cu părintele Academician V. Țepordei directorul ziarelor „Basarabia" și „Raza", însoțit de directoarele școalelor secundare și gradele superioare dela Inspectoratul Școlar.

La gară au fost întâmpinați de: d-l secretar general A. Costinescu, reprezentantul primăriei, reprezentanții școalelor, organelor civile și militare din Odesa.

Actualmente Direcția Culturii pregătește normele de înscriere la Universitățile din Odesa, pe anul școlar 1943-44, în următoarea ordine: la Politechnică, în anul 1 se vor primi 150 studenți; medicina—200; secția farmaceutica —100; științele, în secțiunea de științe naturale—60; matematică —30; facultatea de drept—100; istorio-filologie—150; agronomie —200. Astfel, în anul 1 al facultății vor fi primiți aproape 1.000 studenți noui

Recolta de legume

Dl. Șeremet Ioan, administratorul fermei „Dragoș Vodă" a realizat la această fermă lucrări mari de restaurare a întregei gospodării și intensificarea recoltei, în special cea de legume.

De pildă, a reușit să strângă 2 tone de ceapă de pe un Ha, recoltă necunoscută la Odesa.

Aceaș recoltă bună o au fermele de stat, „Leguma", „Răsboeni" și altele din județul Odesa.

La ferme s'au ruducat construcții g... podărești ajutătoare cum sunt: mori, diverse depozite de păstrat legume și altele.

Tipografia „Graiul Romanesc" Odessa. Sak. № 899